

театральну освіту» Сергія Гордєєва — кандидата мистецтвознавства, заслуженого діяча мистецтв України, професора кафедри режисури Харківської державної академії культури, лауреата всеукраїнського проекту: «Наукова еліта України»; «Живе» слово театру “Березіль” у практиці викладання сценічної мови в ХНУМ імені І. П. Котляревського» Тетяни Грінюк — провідного майстра сцени Харківського академічного українського драматичного театру ім. Т. Шевченка, заслуженої артистки України, доцентки кафедри сценічної мови Харківського національного університету мистецтв ім. І. П. Котляревського; «Філософія сценічного мислення Леся Курбаса у вихованні режисера драматичного театру (на досвіді кафедри театральної режисури РДГУ)» Володимира Богатирьова — кандидата педагогічних наук, доцента, професора кафедри театральної режисури Рівненського державного гуманітарного університету.

Особливим доповідачем цього круглого столу був Микола Набока — випускник Школи Жака Лєока (École internationale de théâtre Jacques Lecoq — Франція), актор, викладач бакалаврського курсу Львівського національного університету ім. І. Франка, засновник і керівник мистецького об'єднання «Хвиля», ініціатор перевидання монографії М. Лабінського «Леся Курбас. Філософія театру» та книги С. Бондарчука «Мімограмота. Майстерство актора». Його доповідь мала назву: «Мімограмота»: підручник актора чи педагогічна провокація?. До свого виступу, він додав відеосюжет тренінгу з пластично-рухових імпровізацій за «школою Курбаса», який має докладний опис у книзі С. Бондарчука.

Також, під час зустрічі, відбулася презентація книги: Т. Фомиці «Леся Курбас. Від корифеїв до Авангарду» 2025 р. (м. Суми), яка відкриває нові факти в житті, творчості та педагогіці Леся Курбаса.

Результативність наукового форуму, який з'явився відкритою платформою для педагогічних роздумів професіоналів, поштоvhом для формування нових концептуальних ідей у театральній педагогіці, школою професійного зростання майбутніх акторів, режисерів, діячів культури і мистецтва, стала нагодою для рішення організаторів про регулярне проведення подібних заходів. Під час засідання було прийнято й рішення про видання наукового збірника за темами доповідей, у яких мова йшла про пошуки методів і принципів модернізації навчального процесу, що потребує переосмислення. І передусім це стосувалося впровадження ідей та засад школи українського режисера-новатора Леся Курбаса в сучасну театральну освіту України.

А. Кікоть

ПРОБЛЕМАТИКА ПОЕТИЧНОГО ТЕАТРУ В СУЧАСНОМУ МИСТЕЦТВІ УКРАЇНИ

А. Kikot

THE PROBLEMATICS OF POETIC THEATRE IN CONTEMPORARY ART OF UKRAINE

Концепція поетичного театру більшою мірою досліджена в історичному театральному контексті як різноманітність форм, художньо-образних рішень, етичних й естетичних принципів тощо. Генеалогію українського поетичного театру пов'язують передусім із творчістю Лесі Українки, Тараса Шевченка та Григорія Сковороди. Драматургію Лесі Українки відрізняє ліричність, сповнена символів і метафор, поетичність філософської драми. Міфологічна інтерпретація життя українського народу великим Кобзарем та намагання Григорія Сковороди

розв'язати проблеми духовного відродження через міфологічне світосприйняття є, безперечно, актуальними для становлення й розвитку театральної поетичності. Фундамент поетичного театру було закладено в театрі корифеїв з його глибокою емоційністю, образністю, музикальністю та піднесенням української національної культури.

Поетичний театр — це не стільки вид театру, скільки мистецька течія, в якій поєднуються здобутки етнонаціональної спадщини і філософської української думки, сакральність і міфологія, символізм і метафоричність. Поетичне слово трансформується в дію, створюючи міфологічну реальність. Конфлікт має світоглядний характер.

Сучасний стан поетичного театру є малодослідженим, оскільки бракує комплексних наукових праць. Більшою мірою використовуються матеріали театральної критики у форматі театральних і кінорецензій та інтерв'ю, довідок про театральний репертуар, фестивалів і перформативних оглядів. Водночас відбувається повернення поетичного змісту не тільки в театр, а й у кіно, перформанс, музику, хореографію. Усе це об'єднується в єдину символічно-образну систему. «Поетичне» в мистецтві набуває значення універсального художнього методу.

В умовах війни змінюється спосіб прочитання поетичних текстів на сцені, оскільки український театр опановує нові функції психологічної підтримки (інтерактивний й іммерсивний театри), публічного свідчення (театр док, театр свідок), соціальної та національної консолідації, культурної дипломатії тощо. «Поетичне» виходить за межі естетичної категорії, стає мовою травматичного досвіду та інструментом формування колективної свідомості. Поетичність у сучасному українському театрі часто переплітається з війною, свідченням та особистою історією, наприклад ветерани на сцені або вистави, де реальні події покладені в основу сюжету. Це важливий новий напрям розвитку українського театру після 2022 року.

Аналіз сучасного українського поетичного театру як динамічної системи мистецьких практик XXI ст., що формується під впливом воєнного часу та нових соціокультурних умов, визначає наукову новизну дослідження. До таких практик належать інтерпретації класики (включно з переосмисленням класичних поетичних творів). Це сприяє новим засобам комунікації зі своїм глядачем в культурному контексті. Наприклад, новий формат вистави-адаптації «Енеїда» Івана Котляревського на сцені Київського національного академічного «Молодого театру» вибудовує паралель між Енеєм і захисниками України. У виставі беруть участь реальні ветерани, травмовані війною. Цей проєкт став важливою культурною подією, що поєднує класичну поезію з реальними свідченнями ветеранів про війну, травму, відновлення та солідарність. Поетичне слово тут використовується як інструмент психологічної реабілітації й соціального діалогу.

Ключовим виявом актуалізації поетичного театру є повернення до драматургії Лесі Українки, зокрема до її твору «Лісова пісня». Останнім часом театри зацікавилися також п'єсою «Кассандра». Так, у вересні 2025 року відбулася прем'єра вистави «Кассандра» у Вінницькому академічному музично-драматичному театрі ім. М. К. Садовського, яка порушує філософські питання правди і неправди через трагічну долю пророчиці Кассандри.

Навесні 2026 року очікується прем'єра «Кассандра. PROJEKT», яка є спільним проєктом Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка

та Національного академічного драматичного театру ім. Лесі Українки в Києві. Відомий польський режисер Гжегож Яжина акцентує проблематику долі жінки під час війни, жіночої сили, відтак центральним образом вистави постає жінка-войовниця, а надзавданням — щоб голос жінки був почутим. Окрім вистави, проєкт містить серію інтелектуальних зустрічей, воркшопів, дискусій, творчі лабораторії, а також гастролі як в Україні, так і за кордоном.

У наведених прикладах художньо-образна поетична система творів Лесі Українки постає як актуальний матеріал для осмислення війни, втрати, відповідальності, жіночого досвіду та культурної пам'яті. Поетичність стає засобом художнього узагальнення сучасної реальності.

Отже, сучасний український поетичний театр не лише пам'ятає поетичну традицію, а й перетворює її у живий соціальний діалог, де поетичний текст стає інструментом вираження й знеболювання травми; консолідації; нового драматичного мислення; інтеграції поезії, перформансу, документального досвіду та музики. Перспективою подальших досліджень є створення типології сучасного поетичного театру України та міжмедійного аналізу його взаємодії з кінематографом.

С. Фєвральова

ВАЖЛИВІСТЬ ДИСЦИПЛІНИ «МАЙСТЕРНІСТЬ АКТОРА» В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ АКТОРІВ МУЗИЧНО-ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ

S. Fievrlova

THE IMPORTANCE OF THE DISCIPLINE "ACTOR'S SKILLS" IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF MUSICAL AND DRAMA THEATRE ACTORS

*Генріх Гольпейн,
«Дівчина в білому», 1849 р.
(полотно, олія).
Кам'янський державний
історико-культурний
заповідник (інв.№ 2710 (ОМ))*

Сучасний музично-драматичний театр — це унікальний художній простір, де органічно поєднуються слово, музика, вокал та пластика. На відміну від суто драматичного театру або опери, музична драма вимагає від виконавця максимальної універсальності. В таких умовах дисципліна «Майстерність актора» перестає бути просто одним із предметів навчального плану; вона стає стрижнем, навколо якого формується вся професійна ідентичність майбутнього митця. Актуальність вивчення цієї дисципліни зумовлена потребою у створенні цілісного художнього образу, де кожен вокальний вихід чи танцювальна па є не вставним номером, а логічним продовженням внутрішнього життя персонажа.

Головна складність професії актора музично-драматичного театру полягає в необхідності виправдати «умовність» жанру. Перехід від розмовної мови до співу й танцю є одним із найскладніших моментів на сцені. Без належної акторської підготовки такий перехід часто виглядає штучним, що руйнує сценічну ілюзію.

Акторська майстерність виконує роль «фундаменту» з кількох причин:

- дія як основа співу: У музичній виставі пісня — це форма монологу. Майстерність актора вчить студента діяти через звук, розуміти підтекст кожної музичної фрази та тримати наскрізну лінію ролі;